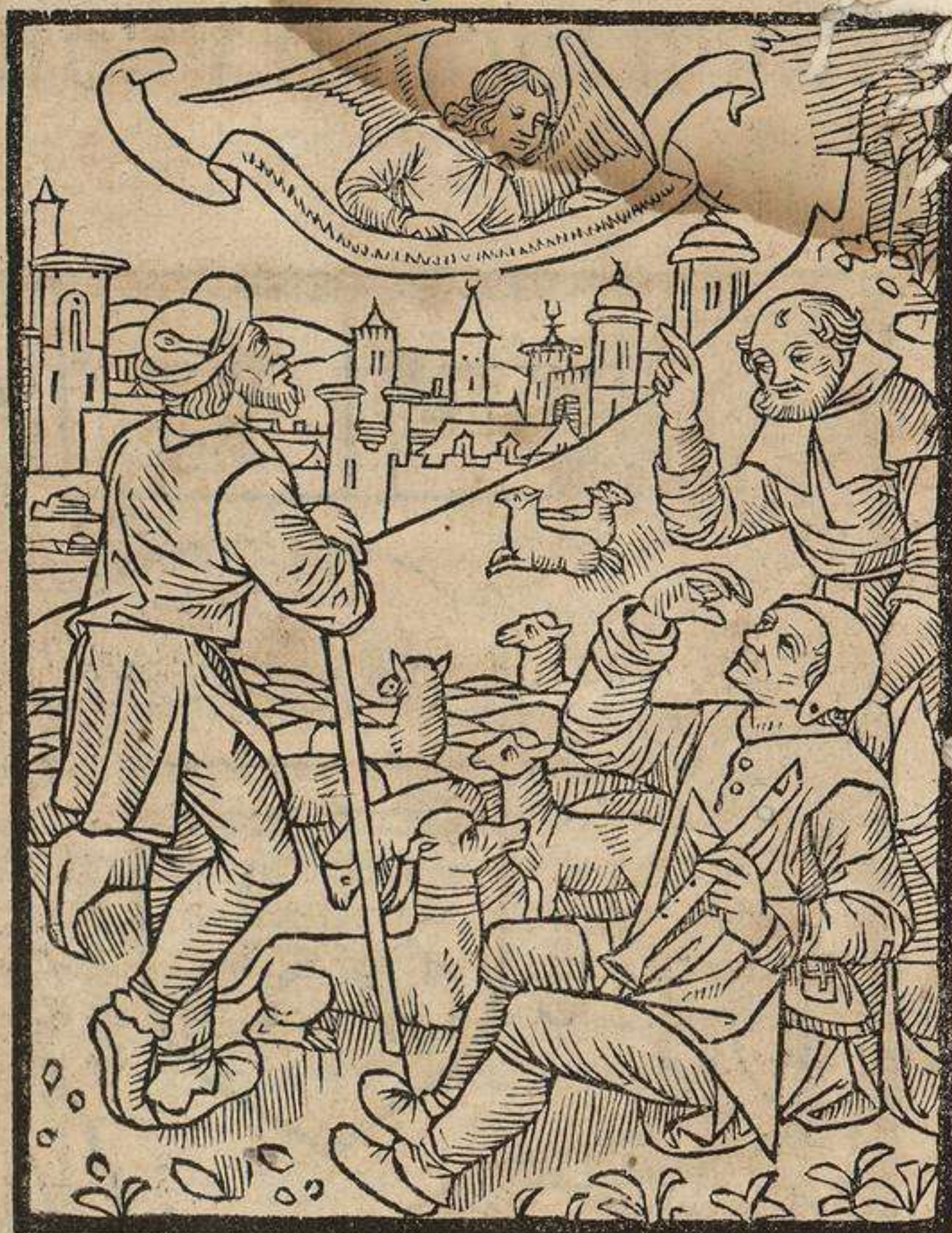

Tractatus nouus super reformatione status mo- nastici.

Colendissimo magistro

Magistro magistro michaeli bureau sacrarum litterarum interpreti
doctissimo Julianus quimonus vnus ex fratribus maioris mo-
nasterij Salutem plurimam dicit:

um id maxime inuatum sit hoibus honoratissime
magister nŕ vt quod aŕo versat siue bonũ siue ma-
lum ceteros agitate cupiat: Hic est q te mei plan-
ctus et luctus causã nō ignorare cupio. Inde em̄
et michi succurrẽdum arbitror: et tibi diligencius
perquirẽdum: si quomō hijs nŕis querelis finem imponere va-
leamus q. Varie siquid oppiniones meũ perturbant animum
pascoruz pŕm (qui ecclesie muri sũt inexpugnabiles) mores ad
disciplinã regularem a deo deditos lŕis z monumẽtis didici: vt
vix michi (si nō experiẽtia docuissẽt) persuadere potuissẽ statũ
monasticũ (qui velud sol lucens vniuersũ orbẽ suis radijs illu-
strabat) ad tãtam deuenire perniciẽ potuisse. obscuratũ (proth-
olo) est aurũ muratus est color optimus. vt cũ mathathia cla-
mitẽ: heu me vt quid natus sũ videre cõtritionem ppli mei: Si
em̄ patrũ nŕoz vitã oculis nŕis antepone properemus: eximũ
bene operari volẽtibus exẽplar intuebimur. Quis est em̄ qui
vel cum dei cultorẽ imitetur impius / vel iustũ iustus / vel mode-
stũ violator / vel cõtinentẽ incõtinens / vel religiosũ blaphemus
euadat: virtutis si quid monumẽta posteris relinquere nŕi prio-
res nũq̄ destiterũt. sclãriuz em̄ errata equo aŕo ferẽda cẽsebãt.
religiosoz intollerabilia iudicabãt ex illoz em̄ pctis pauca / ex
horũ vero q̄ multa male euenire cõspiciebãt. At nŕis tpo ribus
a deo perniciosos mores palã conspicias: vt dei iusto iuditio he-
reditas nŕa indies vertatur ad extraneos et que quondam erat
libera et dũ a gentiũ facta sit subtributo quo fit vt nichil ampli-
us residuum existimẽ nisi manus supplices ad celum leuare / dei
miam implorare / qui nō cõmehit in ira mias suas / vt mores sin-
gulis reformare tribuat / vitã. Qm̄ melius cõmutare: vt in eo q̄
detractãt de nobis tãquaz de malefactoribus glorificẽt deũ in
die visitatõis. Verũ ego q̄ pŕũc oppinioẽm refellẽdam cẽseo
qui p̄ philosophice disciplinã oblitũ: trãsituz de extremo ad extre-
mũ sine medio. possibile cõmehit statũq̄ monasticũ iam (vt dictũ
est) oblitteratũ ad prima rglãz q̄ citius reducẽdũ arbitrantur:

a. ij.

quod quod impossibile reor varie quod coniecture seu rationes a deo meum
inuolunt animum, ut vix aliquis michi videatur reformationis
modus congruus, tuam paucis conuenio. Solerciam doctissime
preceptor: si aliquod medium hac in re tua concepit sapientia pro-
palare non differas, mee quod sollicitudini succurrere. Cum enim
tam duos et decem annos sacrarum litterarum studio pos-
sumo nunc meciendis ruribus tunc euellendis dumis aut
quandis terre iugeribus inaniter consumpserim: restat ut nedum
ad ista (que maxima sunt) sed nec ad minima michi supersit ani-
mus. Per eam igitur amicitiam, qua te disciplinati mores et sa-
crarum studium litterarum (quo sic usus es ut ad summum usque
dignitatis gradum tuis exigentibus meritis subuectum letus
conspicias) deuinctum reddiderunt: Oro obtestor quod: quod hac
tenus in litterario certamine de huiusmodi reformatione con-
cepisti michi scribere non differas, rem profecto tua sapientia
dignam facies mee sollicitudini finem imposituram: meque tibi
obsequiosissimum comperies vale. Ex collegio maioris mona-
sterij quinto kalendas ianuarias.

Sacrarum litterarum doctori doctissimo magistro Juliano
quimon michael bureau theologorum minus. S. D.

Petis a nobis preceptor

obseruantissime ut super hijs que ac tempestate communi rumo-
re intrita hominum decidunt colloquia: nostram feramus sen-
tentiam. hijs enim temporibus ad aures etiam usque populares
reformationis nomen a deo inoleuit: ut interloquendum apud
quosque in hominum ora reformationis creberzime resonet ma-
teria. Quo fit ut iure tuum (obloquencium murmure) attoni-
tum varijsque anxietatibus demissum ac sollicitudinibus obuol-
utum asseras animum. Sed quoniam nec ingenium nec ex an-
tiquato ocio licere nobis suppetunt, ut hac in re tuam (erudici-
one preclaram) possimus edocere paternitatem: nec non in hoc
arduissimo negotio te instructe esse valeamus efficere. Ea pro-
pter a tue petitionis dissolutioe nos esse liberos sum opere cupere
mus: si tuus in nos haud intellegimus imperium, nedum iube re sed
impare vales, nec tuis iussis nos obtemperare fas est. Et quod ab-
guitatis per te proposita enucleate. rum tum literis et ingenio

Insignitum tum diuturnis exercitum laboribus deposcat:
actamen quia nostrum in hac parte dari iudicium exoptas, et
modum illum afferre in medium desideras qui ad monastice dis-
cipline collapsos mores reformandos conuenientior aptiorque
sentiri possit: itaque tuis parendo iussis preceptor colendissime
pro ea ingenij facultate qua donati sumus modum quem ad refor-
mationem vite monastice arbitramur aptissimum: per sex sequentes
animaduersiones edicere altissimo annuente conabimur.

Vale

Codex instructionis in reformationem ordinis monasti-
ci a fratre michaele bureau doctore theologo editus

Prima animaduersio Ex

pedit hac tempestate ad reformandos monastice discipline mo-
res collapsos: vniuersalem fieri reformationem. qua et errata
poterunt castigari et via regularis obseruancie introduci vale-
bit. Nec enim animaduersio quae plurimis foueri iussionibus po-
test. et ad eam probandam euidentia sunt testimonia. quoniam
temporibus hodiernis in multis regulares obseruancias. mo-
nasticamque conuersationem dissolui videmus. Longe enim hac
tempestate a sanctissimis antiquorum patrum moribus distat
qui regulas et exemplaria vite perfectioris acquirende poste-
ris reliquerunt. eneruata enim in multis est tam apud eos qui
monasteria incolunt quam apud eos qui foris sunt monastica disci-
plina. frigescit indies illud caritatis vinculum: quo vniuersales
in domo domini monastice discipline professores esse debent.
extinguitur ille vere dilectionis sinceri amoris et zeli ardētis ig-
niculus: cuius medio quod bonum erat et quod iocundum habitare
fratres in vnum. Euanescit splendor ille honestatis: quo in vi-
ctu gestu et habitu religionis pollebat honestas. quo in quibus omnia
honeste et secundum ordinem et vocationem qua vnusquisque
vocatus erat fiebant. Speliuntur cothidie illa antiquorum pa-
trum deuotionis signa: quorum exemplo religionis decus fi-
delibus cunctis exemplar normam et viam bene beatorum viuendi
et diuinitissime ministrabat. nunc in lamentabilem prophete sen-
tenciam beatissimi benedicti cecidit religio qua fertur obscura-

a. liij.

tum est aurum mutatus est color optimus. dispersi sunt lapides
sanctuarij in capite omnium platearū denigrata est facies eius
super carbones et facta velud saccus cilicibus eapropter non
noemy/pulcram sed marai/amaram derelictam et desolatam
eam appellare fas est. quoniam principes eius facti sunt velut
arietes/querentes pascua. omnes porte eius destructe. perieci
pa^{ri}rum et abbatum electiones insurgunt ex alia parte testes
iniqui viri belial/qui hereditate et omni via non bona sanctu-
arium dei iniuste occupant et possident. non sunt etiam malorū
correctiones/punitiones/et directiones. eapropter vi et violē-
cia eam vindemiauerunt omnes: qui pretrgrediuntur viam/
et singularis ferus (nunc per importunas principum aut potē-
tū preces/et fauores/nūc per illicitas prouisōes et simoniacas
institutiones/sepissime per violentas intrusiones) depastus est
eam. Qua de re propter imminentes eius iacturas iam in ex-
terminium regula et interitum decidere videtur. si dei omni-
potentis (qui ecclesie sue omnibus diebus vsq; ad futuri seculi
consummationem nō se defuturum pollicitus est) adiutrix ma-
nus non fuerit porrecta. Itaq; opus est preuaricatores redire
ad cor. et leuare manus ad deum in celum/et discrete pie ⁊ per-
seueranter diuine maiestatis pulsare hostium: vt suscitare dig-
netur spiritum iunioris discernēdi sapientiam donare/et inno-
uare correctionem zelum discretū/feruentem caritatem in cor-
dibus nostris accendere quod fieri poterit: si manum ad forciam
miserimus si fecerimus quod in nobis est. ⁊ miserimus manum
in dextram partem nauigij. et recia penitencie deuocionis et
contemplacionis ante domum domini expandimus tunc do-
minus querentibus et pulsantibus diuine maiestatis hostium:
auxilium dabit/et prouentum. et depreste religioni (ne totali-
ter collidatur) supponet manū suam. nostros reformabit mo-
res. praua indirecta reducendo/et aspera in vias planas. rele-
uabit condempsa/vt omnes in templo eius dicāt gloriam. Hec
autem dño adiuuante fieri poterunt: si subsequentes execucio-
ni demandauerimus animaduersiones.

Secunda animaduersio

Ad vite monastice collapsos mores reformandos plurimum cōferre videtur totius ecclesie gallicane congregatio. Hec animaduersio multiplici via deduci potest. Tum primo quoniam hac cōgregatione totius ecclesie gallicane modo et forma decenti celebrata singulis vniuersaliter fidelium statibus in hijs que ecclesie edificacionem et morum reformationem concernunt prouideretur. Cōferet enim gallicana societas ad omnia que salubria et expediencia ad bene beateque viuendum secūdum vocationem qua vnusquisque vocatus est decernerentur, naturalis corporis mores imitando quō in singula membra sēsū influat p̄ciosiora et nobiliora membra vigilantī studio obseruando et regendo, ecclesiasticus em̄ status q̄tum claritas solis aliarū stellarum claritati prestat: tātum ceteros pollicie fidelium status superat et antecellit. Ea propter omnium fidelium intēcio in stabilimētum regimen directionem correctionem et reformationem ecclesiastici status siue secularium siue regularium versari debet, quatinus cōformiter ad apostolum viuatur dicētem omnia honeste et secūdum ordiēm fiāt in vobis. Hec autem fieri possēt per ecclesie gallicane cōgregationem quare expediēs est ad vite mōastice destitutas obseruācias reparādas: gallicanam cōgregari ecclesiam.

Alia via

Presens hec animaduersio elucidari potest, quoniam vt inquit ap̄ls vnum em̄ corpus sumus membra quidem multa, diuersa membra deus in corpore cōstituit, vt vnūquodque alterius opera se adiutum cognosceret, non em̄ vt inquit ap̄ls potest dicere pes manui opera tua nō indigeo, sed vnūquodque membruz ab altero opem se experitur habere. Sic diuersa membra gallicane pollicie in vnū cōgregata, in hijs que morum reformationem cōcernūt in agēdis cōsiliū et fauorem sibi inuicem impenderēt, quō fieri possēt si ecclesia gallicana in vnum cōueniret. Quare necesse est nedum ad collapsos monastice obseruancie mores reparandos, sed totius pollicie gallicane abusus castigandos gallicane ecclesie fieri congregationem.

Alia via

Hec animaduersio fulcimen

a. iij

tum habere potest. quoniam ad auferēda ex monastica vita scā-
dala/eliminandas corruptas consuetudines/ necnon ad intro-
ducendas leges et ceremonias (quibus bene beateq; vita dedu-
catur monastica) nō possūt media adinueniri/ nisi auctoritatē
robur et firmitatem accipiant a maioribus et superiorib; qui-
bus a domino collata est potestas. Nec eciam poterunt execu-
tioni demandari: si non superiorum auctoritate extiterint ro-
borata. quante autem sint auctoritatis ecclesie gallicane cōue-
nienter celebrate leges/ institutiones/ et sanctiones: tum pro-
pter diffiniendum dignitatem/ et auctoritatem deliberantium
multitudinem decidendum emergentes difficultates tam in ar-
duis q̄ in minimis/ tam in temporalibus q̄ in spiritualibus emi-
nente sapientiam prudentiam et omnium licterarum tam hu-
manarum q̄ diuinarum habundantem periciam. quare cōsen-
dum est ad mōastice vite mores collapsos reparādos plurimum
conducere gallicanam congregari ecclesiam. Quapropter ze-
latores reformationis vite monastice (ne apud se sapientes vi-
deantur) ad vite monastice reformationem ecclesie gallicane
congregacionem summopere procurare deberent Tum vt cō-
sulcius pretensum exequerentur zelum. Tum eciam propter
multitudinem sapientum ad hanc cōgregacionem accessuram.
multitudo enim sapiētum (vt inquit sapiens) sanitas est orbis
terrarum.

Tercia animaduersio. Q.

si ecclesiam gallicanam minime congregari contingat. ad huc
via nobis aperta est ad reformādum monastice vite mores col-
lapsos/ videlicet capitulorum prouincialium. de triēno in triem-
num celebratio. Hec enim animaduersio q̄ plurimis foueri po-
test argumentis. Tum primo per ea que diffinita sūt/ et ordina-
ta circa hāc materiam ab vniuersali ecclesia. habetur expresse
in antiquis extra de statu monachorum et canonicorum regu-
larium capitulo in singulis regnis et prouincijs. quomodo inno-
cencius tercius refert diffinitum esse ab vniuersali ecclesia mo-
nachorum capitula prouincialia de triēno in triennium pro mo-
nastice vite reformatione fore celebranda. quod confirmatum
fuit in concilio viennensi referente clemente quinto vt patet in

cōstitutionibus quas edidit de statu regularium capitulo ne in
agro in fine. Sed quoniam hec via reformationis semper cōue-
niens sequacibus visa est: conformiter ad generalium consilio-
rum diffinitiones ordinavit benedictus duodecimus in quadam
spectali monachorum nigrorum reformatione capitulo secūdo
quod incipit de capitulis prouincialibus celebrādis ad mona-
stice vite mores lapsos reformandos dicta capitula prouinc-
lia fore celebrāda, hoc enim instituit dictus benedictus tribus
inductus motiuis. Et p̄mo vt vniuersali ecclesie z predecesso-
rum determinationibus se conformaret, voluit enim illa via mona-
sticam reformari disciplinam que a patribus et vniuersali eccle-
sia fuerat ordinata conformiter ad sapientem dicentem ne trās-
grediaris terminos antiquos quos posuerunt patres tui. sc̄do
motiuo ductus fuit benedictus duodecimus vt religionem mo-
nasticam duceret reformādam per capitulorum prouincialium
congregationem ad imitationem ecclesie vniuersalis cui tanq̄
membrum cōformari debet. A tempore em̄ apostolorum vique
ad sacra cōstanciense et basilienſe cōcilia per synodorum/ tum
vniuersalium/ tum prouincialium celebratiōes/ aduersus he-
reses/ scismata/ corruptions in moribus/ reformationem acce-
pit ecclesia. Nec enim conciliorum celebratio/ via communis
semper extitit: ad prescindendas vniuersalis ecclesie superflui-
as deformitates. Ad hoc confert dictum filiorum israel prout
nu. xx. capi. scribitur/ dicēcium per tritam gradiemur viam
et capitulo seq̄ti via regia gradiemur. hec enim prouincialium
capitulorum congregatio via regia et trita est ad reformandas
monastice discipline deformitates. Quapropter necesse est pro
vite monastice reformatiōe capitula prouincialia celebrari. ter-
cium motiuum quo ductus est benedictus duodecimus vt mo-
nasticam disciplinam duceret reformādam per conciliorum pro-
uincialium congregationem/ hoc fuit: ad conseruationem iuri-
dictionis prelatorum/ et libertatum ecclesiasticarum. hac em̄
prouinciali monachorum congregatione delinq̄cium delicta a
proprijs patribus confratribus ordinarijs/ superioribus corri-
gerētur/ et in sedationem maioris scandali punirentur. hoc cō-
fert etiam ad conseruationem libertatum ecclesiasticarū Ecclesia
enim cum suis filiis exempta est a iurisdictione principum secula-
rium tam ex auctoritate consiliozum que vniuersalem repreien-

tauerūt ecclesia q̄ ex principum terrenorum consensu et sic eorū in hac parte coherciones expetere (vbi via ab ecclesia instituta nobis aperta est) esset libertatibus ecclesiarū cōtrauēire quoniam (vt dicit canō bonifacij octau) clericis laicos infestos esse tradit antiquitas. et sic ad auferendas scandali occasiones ad conseruandam prelatorum iuridicionem et ecclesiasticis copolicie libertates: expediens censuerunt patres antiqui religionis abusus esse corrigendos per prouincialium capitulorū congregationem. Hoc eciam trahi potest ex regula beatissimi benedicti capitulo de adhibendis ad cōcilium fratribus. vbi expresse dicit q̄ si que precipua in monasterio agenda sunt cūctis notificare debet abbas. quanto magis nedum vnius monasterij monachi sed plurium monasteriorum monachi sunt vocādi vbi de arduo tractatur negotio. negotio inq̄ concernēte totius religionis edificationem. quare censēdum est pro vtiliori benedictiue religionis reformatione necessarium esse: cōformiter ad sacratissima patrum decreta diuersarum prouinciarum capitulariter monachos congregari.

Quarta animaduersio. Pro

religionis sancti benedicti reformatione expedit in congregatione capitulorum prouincialium conformiter ad cōsilium ietro prouidere et eligere ex religione viros gnaros in quibus sit veritas. et qui oderint auariciam. quos diffinitores canon appellat. quorum consilio auctoritate ministerio et discretioe refoventur abusus: et via monastice viuēdi introducatur. Ex hac enim animaduersione quattuor sūt annotanda. Primum q̄ tales reformatores non (more pro pseudo prophetarum) intuitu aut bulle papalis aut regiozum mandatorum: sed a congregatione eligantur et mittantur. conformiter v! paulum dicētem nemo assumat sibi honorem. nisi a deo vocatus tāquam moises et aaron. In hoc em̄ augustinus cenet pseudo apostolos a bonis apostolis esse distinguendos. v! patet in questōibus ad orosium. Secundum notandum est q̄ sint ex religione. quia non congruit religiosos per alios sacerdotum vocacionis refovari. non enim ad corrigendos artificij cemenarij abusus vocari

sunt fertores aut alutarij. sed hii qui exercitatione hoc periti
sunt artificio. ad reformandas itaq; monastice vite obseruacias
viros exercitatos in obseruancijs religionis assumi oportet.
conformiter ad phum dicentem vnusquisq; iudicat de hjs que
nouit. et horum est bonus iudex. tum eciam quoniam ad fabri-
lia opera corrigenda. fabrorum necesse est artificio: cum dicat
Bozarius. tractat fabria fabri. insuper quoniam hec reform-
tio fieri debet ex caritate. et fouendo caritatis vinculum. Sed
si alterius vocationis quis religionem reformadi subire vellet
prouinciam: infinita orirentur scandala. innumere produceren-
tur lites occasio enim dicendi illud esse: quod moyli dictum est
exo. secundo capitulo quis te principem et iudicem constituit su-
per nos: qua propter ad vitanda scandala pro reformatione re-
ligionis viros oportet assumi in religione peritos. Tertium est
notandum q; sint gnari. qui de suo intellectu noua et vetera. ac-
tionem et contemplationem. doctrinam et informacionem. vi-
tam et regulam. exemplum et discretionem pre se ferat. Sub-
iungitur quartum quod notatu dignum est. In quibus sit veri-
tas. qui nullius viciij nota maculati: non confundentes suis o-
peribus sermonem suum. ambitionem et cetera damnantes vi-
cia: quibus obici nequeat illud xpi medice cura teipsum. et illud
aufer trabem de oculo tuo. et illud apostoli in quo aliu iudicas
temet ipsum condemnas. non acceptates munera et personas
sed iusticiam vniciq; ministrantes. operarios inconfutibiles.
et irreprehensibiles. duplici honore prefulgentes. semetipfos
manifestates vt eorum lux luceat coram omnibus hominibus.
quorum consilio et discretionem benedicti religio reformetur et
ad vberioris fructus messem dirigi possit. que omnia fieri pote-
runt: si capitula celebentur prouincialia. quare necesse est ad
monastice vite collapsos mores reformandos: capitula prouin-
cialia celebrari.

Quinta aiaduersio. Pro

reformatione religionis sancti benedicti opus est summi pontificis. et re-
gis. et braedij secularis implozare auxilium. q; aut ad monastice

vite reformationem summi pontificis auctoritate opus clarum est et primo ad imperandum concilia et capitula provincialia fore celebranda, et quibus sine eius imperio (si ecclesie decretis et pontificum institutis parere volumus) congregari deberent: propter tamen longam temporum disuersionem et difficile est assueta relinquere et insueta introducere, maxime in his diuisis negociis: ideo ad facilius quosque incitandum et provocandum necesse in hac parte foret summi pontificis imperium. Tum etiam in renouando et confirmando ecclesie et predecessorum instituta et feriendo spirituali gladio rebelles et renitentes ecclesie decretis obedire, in his que capitulorum provincialium celebrationem concernunt.

¶ Quod secundo ad reformationem status monastici brachij secularis siue regis auxilio opus sit: pater, quoniam instituti sunt principes ad punienda scelera, et dirigendos mores in viam pacis non quod ecclesiastice persone illis subiciantur: nisi in certis casibus. Sed quoniam ubi spiritualis gladius ad prescindendas a statu religionis enormitates non sufficeret, vel negligens esset brachij secularis inuocandum est auxilium, ut in malos et pertinaces temporaliter sue iurisdictionis gladium eximat. Non enim ut inquit apostolus sine causa gladium portat, dei enim minister est, ut videtur in iram ei qui malum facit. Ea propter in hac parte eius fauor expetendus est, ut qui spiritualis mucronis coniecta non timuerunt iscula: a seculari brachio bonorum temporalium ablacionem formident, hinc est quod beatus ysidorus tercio libro de summo bono capitulo, 53, dixit quod principes seculi non nunquam intra ecclesiam potestatis adepti culmina tenent: ut per eandem potestatem disciplinam ecclesiasticam muniat, ut quod non preualet sacerdos, efficere per doctrine sermonem: potestas hec imperet per discipline terrorem, sepe per regnum terrenum celeste regnum proficit, ut qui intra ecclesiam positi contra ecclesie disciplinam agunt: rigore principum conterantur. In hos enim fines seculorum deuenimus: ut plures fisci quam christi mandata transgredi timeant. Quare ad congreganda capitula provincialia in reformationem vite monastice opus est et summi pontificis et regis interpellare fautores.

Sexta animaduersionis pro

reformatione vite monastice/ necesse est reformationis zelatores vt apud summum pontificem et regiam instent maiestatem super commendarum reuocatione. quoniam earum introductione in ruinam benedicti religio decidit. que autem detrimento religionibus vniuersaliter commendarum introductio actus fuerit. in multis ostendere facillimū est. Primo enim rumpunt et cassant communis iuris ordinationem qua ordinatū est iure cōmuni secularia secularibus et regularia regularibus beneficia esse distribuenda. quod adhuc concilio basiliensi nouissime celebrato confirmatum est. quo fit vt earundem commendarum introductione ecclesia non modicam sed enormem in suis sanxionibus paciatur iacturam et scissuram. Quis enim digne existimauit laborandum esse in boue et azino/ dissimili habitu/ dispari uocatione: nemo profecto. In hoc enim ecclesie status plurimum decoloratur. Tum secundo quoniam commendarum introductio ecclesias proprijs rectoribus ⁊ pastoribus priuat. in hoc enim conueniunt doctores qui de commendis loquuntur. q̄ commendatarij non sunt virtute sue commende prelati aut pastores/ sed magis depositarij et procuratores. pro quo facit capitulum Nemo extra de electione in sexto vbi iō. andree hāc pertractat materiam ymo quod plus nec faciunt fructus suos preter moderatam persone sustentacionem Quare grande animarum imminet periculum. tum illis qui illas concedunt commendas/ tum illis quibus conceduntur propter beneficiorum ecclesiasticorū demolicionē et ecclesiasticorum bonorum dispendiosam distributionem. tum tercio istarum commendarum inductione religiones euidentem tam in spiritualibus q̄ in tēporalibus desolationem et iacturam paciuntur. quisquis hac tēpestate commendata beneficia regularia considerauerit super religiosorum vite ⁊ morum discrimine horrebit/ ac mirabitur. nulla est regularis obseruantia. non moniciones/ increpacōes reprehensiones/ correctiones/ sed vndiq̄ sine disciplina/ sine iugo/ sine verecundia/ sine freno/ per viciosas regularis discipline trāsgressiones/ inobediētiam/ lasciuā/ vagaciones/ dissoluciones/ in gestu et in habitu Iste hīs enī dici pōt illud qd̄ scabitur quarto regū. xxiij. capi. Uidi cūctū israel dispersū in mōtibus quasi oues non habentes pastorem. et ait dñs. non habent isti dominū. et ezc. tricesimo tercio. Disperse sunt oues mee: eo

q̄ non esset pastor, et facte sunt in deuoracionem omnium besti-
arum agri ⁊ in illud zacharie decimo abducti sūt: quia nemo est
pastor eis Sed quorsum hec proueniunt quia nemo eas con-
ducit, nemo est qui vigilas super gregem domini faciat quorū
am commendatarium habent non prelatum: mercenarium
(qui lanam et fructus querit) non verum pastorem, dispergun-
tur oues gregis quia proprium dirigentem non habent pa-
stem, et quod peius est: propter hanc perniciosissimam comen-
darum pestem: inberbes, effeminatos, dissolutos, ignaros, Ju-
uenes hodiernis temporibus videbis, quibus violenta intrusi-
one importunis principum et consanguineorum fauoribus cō-
mendata sūt monasteria, qui a male agētes subditas oues non
arcent, sed verbo et exemplo in viam perdicionis inducūt, qui-
bus dudum per esayam dictum est: dabo pueros p̄cipes eoz
et effenitēti dñabūtur eis. Hec est causa principalis ruine et de-
solationis vite monastice, que si non fuerit auctoritate maiorū
precisa et eliminata: nunq̄ poterit fieri reformatio, q̄ sc̄do in
temporalibus incōmoda afferant intuēcium oculis clarissime li-
quet, et labuntur, vbiq̄ edificia deperduntur redditus et prouē-
tus fraudātur elemosinis pauperes, distrahūtur fideles a deuo-
tione, villipenditur religiosozū et ecclesiasticorum status, fru-
strantur mortuozum intentiones, qui ecclesias suis bonis fūda-
uerunt, et infinita alia que ex hac pestifera cōmendarum intro-
ductione proueniūt. Tum quarto, qm̄ haz cōmendarum oc-
casione oīa vniuersaliter loca religiosa spoliātur, quo fit vt nec
ad cultum diuinū vix remaneant ornāmēta auferuntur etiam
ea oīa quibus indigencie et necessitatibus religiosozū esset sub-
ueniēdum. Ea propter multi timentes grauem incidere penu-
riam (contra propriam vocationem) peculiare coguntur sibi
coaceruare pecunias: qm̄ non habēt quid manducant, mendi-
care verentur: quia sunt fundati, multis opprimuntur necessi-
tatibus qm̄ cōmendatariorum tyrannide sunt expoliati, quare
concludendum est religionis benedicti nullomodo reforma-
cionem fieri posse nisi prius pestis hec perniciosissima fuerit a
locis religiosis penitus ablata, legimus enim t̄poribus karoli
tercij qui grossus appellabatur cōmuni sancti benedicti per ma-
iores doctiores ⁊ sapientiores tocūs ordinis reformationem
fuisse factam que cōmendarum occasio in pristinam reuera
est ruinam, similiter t̄poribus nicolai quinti apud italiam ger

maioriam et alijs mundi partes plurimū monasteriorum facta est
reformatio que propter comendarum introductionem non du-
rauit sed postea factus est error peior prior. Ex quibus prece-
dentibus infero. primo quod reformationis status monastici ze-
lati non per vias obliquas incōsuetas et nouas et scādala seu
diuisiones afferētes reformationem vite monastice fieri procu-
rare debent sed per viam tritam et regiam qua gressi sunt prēs-
entes videlicet per prouincialium capitulorū celebrationē mo-
nasticum reformari statum prosequi omni studio debent. con-
formiter ad illud Job octauo. Interroga enim generationem
pristinā et diligenter inuestiga primam memoriā. et ecclesiastici
octauo. nō te pretereat narratio seniorum ipsi enim didicerūt
a patribus suis quoniam ab ipsis discēs intellectum. Secūdo
Infero quod si per hanc viam religionem reformari non cauerint:
vehementer semetipsos de questu sinistro vel ambitione red-
dent suspectos. Tercio infero quod hijs qui sibi nomen et censo-
riam virgam reformationis assumpserunt. proficiendi impedi-
menta prius extirpare debent. quā bene viuendi leges statuere.
inter ea autem impedimenta que religionem totaliter eneruāt:
maximum est comendarum introductio vt superius ostēsum est
Ea propter qui zelo bono intentionis ducti reformationem or-
dinis monastici fieri desiderant: non opz quod culicem excolāt de-
glucientes camelum. decimant mentem et anetum et legis gra-
uioza relinquunt. i. minora et ea fortasse que reformatione non
indigent prius velint castigari. quāuis congruat illa non obmitti.
sed opz prius maiora et grauioza fieri que sunt commendarum
ablationes. quod si hec domino volente fuerint executioni de-
mandata. iam vita monastica ad vite vberioris frugem conuer-
tetur. vt benedictionis fructum afferat in tēpore suo eo donāte
qui viuit et regnat deus per infinita seculorū secula Amen.

Et sic est finis

Laus deo

